

millä tavalla lakia käytännössä toteutetaan. Mikäli näyttää, tullaan sitä täytäntöön panemaan jotakuinkin liberaalisesti, joten tavattoman ankaraa rangaistusta ei panna niille, jotka eivät asevelvollisuuteen halua, vaikkakaan ei heidän esteensä olisikaan aivan lain kirjaimen mukaiset.

Presidentti Wilson sanoi silloin, kun hän määräsi registereuspäivän, että, "se ei missään tapauksessa ole haluttomien värväämistä." Sotasiihteri Newton D. Baker on myöskin kirjjeessään Amerikan militarivastaiselle uniolle päivätty 5 p. toukok., lausunut seuraavaa:

"Minä toivon, että minkämoimen laki hyväksytäänkin, niin sen täytäntöönpanossa voidaan välittää ne onnettomat vastukset (koskeva omantunnon perusteella kieltäytyviä), jotka tapahtuivat Englannissa ja joista te mainitsette.

On mahdollista, että tämä sotilasnostolaki tulee koettele oikueudessa. Siltä ei vielä koskaan ole Yhdysvaltain ylioikeus antanut lausuntoansa, joten se mahdollisesti tulee oikeudessa käsiteltäväksi omantunnonvapauden perusteella. Ensimmäinen korjaus Yhdysvaltain perustuslaissa pitäisi takaamaan tämän maan kansalaisille omantunnon vapauden, kieltämällä kongressin hyväksymästä mitään lakia, joka tekee rajoituksia ihmisten uskonnon, puhevapauden, painovapauden, kokoontumisvapauden ja myös kongressiin anomusten lähettämisen tielle.

Tilanne mikä meillä on edessämme nykyään, on hyvin yhädenlainen sen kanssa mitä Englannissa on koetettu viime puolentoista vuoden ajalla, mikäli siitä on painetussa sanassa kerrottu.

Englannin asevelvollisuuslain mukaan voidaan sotapalveluksesta vapauttaa henkilöt, jotka omantunnon vakuuksensa perusteella eivät tahdo ottaa osaa taisteluun sodassa. Siten avautuu tie vapautteen sekä uskonnollisiin hahkoihin kuuluville, että niille, joiden persoonalliset vakuukset kieltävät heidät siitä.

Mutta lain täytäntöön panossa havaittiin heti, että sitä ei voitu sotatilanteen vallitessa noudattaa. Joukko oikeusjuttuja seurasi, missä vapautusta halua usein joutuivat raa'an kohteluun alaiseksi. Paikalliset kuulustelulautakunnat ovat olleet ankaria ja ne miehet, jotka eivät saaneet vapautusta annettiin sotilasvirallisten haltuun. Erittäinkin ankaran kohteluun alaiseksi ovat joutuneet sosialistit ja muut radikaalit, jotka perustelevat syynsä ihmisyyden ja kansainvälisyyden pohjalle ja kieltäytyvät pakollisesti alistumasta minkäänlaiseen sotapalvelukseen, joko sotilaalliseen tai siviilipalvelukseen.

Noin 30,000 juttua on kuulusteltu. Näistä noin 25,000 on annettu joku ehdollinen toimi varsinaisen sotilaspalveluksen tilalle joko sotilas tai siviilikomennon alla. Noin 4,000—5,000 on vankueudessa, jotka ovat kieltäytyneet kaikesta pakkopalveluksesta.

Ei ketään näistä ole ammuttu, vaikkakin 36 tuomittiin kuolemaan ja lähetettiin Ranskaan. Kuolemantuomio sittemmin muutettiin 10 vuotta vankeutta. Suurin osa niistä, jotka ovat tuomitut vankeuteen, ovat sosialisteja tai jonkun muun radikaalisen liikkeen jäseniä ja useat heistä ovat liberaalisia henkilöitä, professorinaalisista ammateista kuten yliopistomiehiä, pappeja, lääkäreitä, yhteiskuntatyöntekijöitä y. m. Quakerit ovat suurimmaksi osaksi valinneet jonkun ehdollisen toimen.

Sen johdosta, että kansa on lakia yleisesti vastustanut, on sen täytäntöön panossa tehty paljon korjauksia tämän vuoden tammikuusta lähtien, kun vangitut miehet siirrettiin pois sotilasvirallisten huolenpidosta siviilivankueuteen, missä he nykyään saavat tehdä pääasiallisesti ulkotyötä.

Omantunnon vakuuksensa perusteella kieltäytyneitä on ankarasti kohdeltu kaikissa Euroopan maissa. Heitä on vangittu ja ammuttu tutkimattakin. Venäjällä ja Skandinaaviassa on oltu suosiollisempia muutamia pikkuryhmiä kohtaan.

Keskiajalla, jolloin suuret ihmisjoukot asettivat omantunnonlain ja velvollisuudet jumalaa kohtaan yläpuolelle valtion, sai alkunsa quakkerein ja muiden uskontojen kieltäytyminen sotapalveluksesta.

RAJALLA

(Muhenaäytelmä yhdessä näytöksessä.)

Kirj. Edmond McKenna.

Henkilöt:

Pierre Martine.

Marie Martine, hänen vaimonsa.

Madeline, heidän lapsensa lapsi yhdeksän vuotias.

Lena Muller, nuori nainen.

Anette, Martien tytär ja Madelinein äiti.

Berta, Lenan sisko.

Punaisen ristin miehiä.

Aika: Iltahämy, on melkein pimeä. Nykyinen sota on juuri alkanut.

Paikka: huone rikotaan rakennuksen raunioissa Ranskan ja Saksan rajakylässä. Kummankin maan sotilaat ovat käyttäneet huonetta majanaan useamman kerran kuluneen viikon aikana. Rapinki on irtaantunut seinistä ja katosta ja tomua on pakslulta rikkoutuneiden huonekalujen päällä. Ikkunansyvänteessä on vuode, jonka voi peittää näkyvistä vetämällä uutimen eteen. Uudin on nyt repeytyneet useasta paikasta. Ristiinnaulittu kuva, josta on lasi rikottu, riippuu seinällä. Ulkoa kuuluu tykkien jyske ja silloin tällöin leimahtaa välähdyks, jonka voi nähdä syvänteestä vasemmalla olevasta ikkunasta. Toisella puolella on ovi. Madeline katselee ulos ikkunasta. Pierre tulee sisään ovesta.

Madeline: Luuletko, että sotilaat antavat äidin tulla kotiin?

Pierre: Kyllä rakkaani, hän pian palaa, isoäiti on mennyt etsimään häntä.

Madeline: Mutta sotilaat voivat ottaa isoäidinkin, eivätkös, isoisa?

Pierre: Ei; sotilaat eivät vie vanhoja naisia, ja isoäitisi on kovin vanha. Tapasin kauppias Andren vähän aikaa sitten ja hän kertoi minulle, että hän näki isoäitisi kävelevän taistelukentällä, ja sanoi, että hän etsi äitiasi.

Madeline: Sotilaat voivat löytää hänet sieltä. Hänen pitäisi piiloutua maan alle, kuten me piilouduimme.

Pierre: Älä pelkää rakkaani; sotilaat eivät löydä häntä nyt. Niitä ei ole enää tällä ympäristöllä muita kuin haavoittuneet. Taistelu on siirtynyt pohjoiseen. Me olemme turvassa nyt hetken aikaa, luulemma.

Madeline: Mutta isoisa, ne voivat matami Tellierin ja hän oli vanha, kovin vanha; hän oli lähes niin vanha kuin isoäiti. Ja ne voivat matami Rivetin, sen kalamummon ja matami Lantin ja matami Duroyn viinakauppiaan vaimon. Ne voisivat viedä isoäidinkin, voisivathan?

Pierre: (Pudistaa päätänsä ja huokaa raskaasti): Ne sotilaat, jotka eivät äitisi ja ne toiset naiset, ovat nyt kaikki kuolleet tai haavoittuneet. Täällä ei ole muita kuin joitakin meidän sotilaita ja haavoittuneita miehiä.

Madeline: Toivoisin, että he olisivat kumpikin kotona. Olen väsynyt odottamaan.

Pierre: (Kumartuu lapsen yli ja hyväilee häntä): Isoäiti tulee pian takaisin. Kauppias Andre sanoi minulle, että isoäiti tulee pian ja hän tuo äitisi tullessaan. (Katsoo ulos ikkunasta huolestuneesti). Yö jo pian tulee. Jos he eivät pian tule, niin minä menen etsimään heitä. Mutta anna minun laittaa sinut nukkumaan, sinä olet niin kovin väsynyt. (Kantaa tytön vuoteelle).

Madeline: Sinun on paras mennä pian, isoisa. Kyllä minä peitan itseni näillä vaatteilla, en minä enään pelkää. Äiti ja isoäiti ovat olleet pois jo kaksi yötä ja kaksi päivää. Ehkäpä he kasutuivat metsässä eivätkä voineet löytää sellaista luolaa kuin me löysimme.

Pierre: (Voidaan nähdä peillä peittäen tyttöä vuodepeiteillä. Hän tulee takaisin näyttämölle ja vetää uutimet ikkunansyvänteeseen.) Nyt menen ja koetan löytää heidät. Isoäiti on niin kovin heikko ja on jo pian pimeä. (Hän järjestää muutamia rikkineisiä huonekaluja, pyyhkiä rapingin tomun pois seinällä riippuvasta ristiinnaulittu kuvasta ja asettaa sen suoraan; katsoo uutimen välistä, josko Madeline nukkun. Menee ovea kohti mennäkseen ulos, mutta ovella tulee Marie vastaan. Hän on vankkarakenteinen maalaisnainen, vaan kövry ja heikko. Hänen harmaat hiuksensa valuvat vallattomina ja silmänsä tuijottavat epätoivoisesti. Pierre hoipertelee taapäin hänet nähtyään. Vaino seisoo keskelle näyttämöä nojaten pitkään sauvaan. Hän katselee ympärilleen ja tuntee muutamia huonekaluja, mutta katse harhailee. Sitten hän katsoo mieheensä).

Pierre: (Matalalla surullisella dyn ja etsin pitkän jockey; mah-

äänellä, melkein kuiskaten) Oletko kuullut mitään Annetesta?

Marie: (Ääni värisee suruisen pelokkaasti) Olen nähnyt mitä hirveimpiä näkyjä. (Tuijottaa ristiinnaulittuun kuvaan kuin tunteakseen sen.) Kristus! Sinä et voisi uskoa niitä tapahtumia mitä minä olen nähnyt näinä kahtena yönä. (Kääntyy taas Pierreen) Olen nähnyt kauheita asioita. Olen nähnyt Janetin, viinikauppiaan tyttären. Hän makaa koivupuitten takana, tarhan toisella puolella — hän makaa siellä lehdissä ja ravassa — ojassa ja katsoo ylös. He pitivät häntä kaksi yötä — suuri joukko sotilaita ja hänen silmänsä kirkkivat minulle. Ja hänen suunsa on mykkä.

Pierre: Minä menen ja tuon hänet sisään, Janet parka.

Marie: (kuivaasti) Älä mene, älä mene lähelle häntä. Jumalan tähden älä mene lähelle häntä. Sinä olet mies. Sinä olet mies. Älä anna hänen nähdä miestä.

Pierre: (Surullisesti ja ajatuksestaan katsoen toikuttomasti vaimoan) Janet kyllä tuntee minut — hänen vanhan naapurinsa, Pierrein. Minä puhuttelen häntä ja hän kyllä tuntee ääneni. Hän kyllä tuntee vanhan Pierrein, joka leikki hänen kanssaan, kun hän oli lapsi. Hän muistaa, että minä toin hänelle kukkia hänen häpäivänään viime toukokuussa ja kävelin kylän toiseen päähän niitä viemään ja toivottamaan hänelle onnea, Janet parka. Hän kyllä muistaa minut. Menen tuomaan hänet sisälle.

Marie: (Tarttuu miestään käsiarvanteen ja katsoo hänen silmiinsä) Ei, ei; sinä et saa mennä lähelle häntä. Sinä olet mies. Kuinka voit sinä ymmärtää Hänen silmänsä näkevät kauheampia asioita — ne ovat naisen silmät, jotka katsovat ravasta ylös ojasta. (Hän hellittää miehensä käsiarvanteesta ja asettaa sauvansa seinää vasten.) Minä menen itse hakemaan hänet sisälle vähän ajan kuluttua, kun levähdän vähän ja autan häntä tulemaan sisälle, sillä minä olen nainen. Tule ja istu alas kanssani nyt. (Pierre asettaa tuolin hänelle ja itsellensä ja he istuvat alas yhdessä.)

Pierre: (Nojaa huolestuneena Marieen päin ja lausuu hiljaa) Onko kukaan naapureista nähnyt Annetta?

Marie: Kysyin jokaiselta mihiin he ovat hänet vieneet — kysyin vanhalla Rochelbelta, joka oli etsimässä omaa tyttärtään ja kahdelta lapselta, jotka itkivät pellolla. Kysyin haavoittuneilta miehiltä, jotka makaavat ja ki-roilevat olkien päällä metsätiellä, eikä kukaan ole häntä nähnyt missään.

Pierre: Jos minä menen tuonne tarhaan joen rannalle ja huudan, ehkä hän kuulee ääneni ja vastaa.

Marie: (Suruisella alistuvaisuudella) Annette ei enää koskaan vastaa huutoon. Jos sinä löytäisit hänet, olisi hänkin mykkä kuten Janet. Hän ehkä makaa ojassa, ravan ja lehtien peitossa katsoen ylös taivaalle — ja hän on raskaanakin taas.

Pierre: (Nousten) Otan lyh-